

☞ Milloin esperantossa tulee iso alkukirjain?

aŭtoro Juha Metsäkallas · publikigita 2019-08-19

Jostain syystä Z ei katsonut aiheelliseksi määritellä tiukkoja sääntöjä, milloin tulee iso alkukirjain, vaan jätti asian enemmän tai vähemmän oman onnensa nojaan. Vastoin yleistä uskomusta edes *Fundamento* ei tarjoa tarkkoja vastauksia, vaan sisältää jopa keskenään risti-riitaisia esimerkkejä. Lähtökohtana nykyisin kuitenkin voi pitää, että kaikki kirjoitetaan pienellä paitsi:

- virkkeen alku
- sana *Esperanto*
- ihmisten ja paikkojen nimet, esim. *Adamo, Sofia, Lahtio, la Orienta Strato* (kadun nimi), *la Ruĝa Maro* (meren nimi), *la Alpoj* (vuoriston nimi)
- maiden nimet, esim. *Finnlando, Svedio, Dominika Respubliko*
- eräitä uskontoihin liittyviä nimiä
 - yksilöivät jumalnimet, esim. *Dio, Patro* (viittaavat kristittyjen jumalaan)
 - pyhät kirjoitukset, esim. *Biblio, Korano*
 - juhlapyhät, esim. *Kristnasko, Pasko, Aŝuro* (toisaalta *Universala Vortarossa* kirjoitetaan *la kristnasko*, mikä johtunee siitä, että Z piti sanaa *Kristo* pikemmin tittelinä kuin nimenä [tähän on varmaan jokin teologinen syy, jota en viitsinyt kaivaa])
- toisinaan tietyt taivaankappaleet erottamaan ne muista vastaavista, esim. *la Suno* ja *la Luno* (lähin aurinko ja kuu erotuksena muista auringoista vast. kuista), normaalisti *la suno* ja *la luno* riittävät
- kirjainlyhenteet: PIV, UN, EU

Toisinaan Z kirjoitti pronominin *Vi* isolla kirjaimella teititellessään vastaanottajaa. Tätä vanhahtavaksi koettua tapaa ei nykyään käytetä.

Plena Manlibro de Esperanta Gramatiko (PMEG) on Bertil Wennergrenin kirjoittama esperanton kielioppikirja. Muuten hyvässä kirjassa on muutamia sekoiluja, joista isot kirjaimet ovat yksi. Wennergren kirjoittaa – tai ainakin sallii – nimittäin isolla

- kaikki sanan *Esperanto* johdannaiset, esim. *Esperantisto, kontraŭ-Esperanta*
- kaikkien muidenkin kielten nimet
 - o-päätteiset kielten nimet *Latino, Sanskrito, Volapuko* ja niiden johdannaiset
 - muut, esim. *la Finna, la Islanda, paroli Arabe*
- paikkojen nimistä luodut johdannaiset, esim. *la Lahtia haveno*
- kansat, esim. *Nederlandanoj, Usonanoj, Norvegoj, Araboj*
- erisnimestä johdettujen ajatussuuntien kannattajat, esim. *Luteranoj, Kalvinanoj*
- kuukausien nimet, *Januaro, Februaro*, koska ne mukamas ovat erisnimiä; kuitenkin päivien

nimiä (*lundo, mardo...*) Wennergren ei pidä erisniminä??!!

Itse olen modernin typografian kannalla, joten näistä jälkimmäisistä kirjoitan isolla esperantoksi vain sanan *Esperanto* ja adjektiivin *Esperanta*, koska nämä voisivat sekaantua verbin *esperi* johdannaisiin. Sitä paitsi ketä kissan hännän nostaa, jos ei kissa itse. Suomeksi tietenkin kaikki kirjoitetaan pienellä.

La origina artikolo estas publikigita 2019-08-19 en la retejo **Finna bablejo** kun rubriko [Miloin esperantossa tulee iso alkukirjain?](#). Ĉi tiu PDF-versio estas kreita 2021-01-13. Vidu ankaŭ la aliajn afiŝojn de tipo [artikolo](#), [finnalingvaj](#).